

KWEKEN MET SPANGLES

Ghalib Al-Nasser

GESCHIEDENIS

Geen enkele mutatie heeft zoveel enthousiasme verwekt onder grasparkietenkwekers als de spangle. Dit komt misschien omdat de laatst gekende mutatie die in Engeland bekend werd, de dominant bonte, reeds dateerde van 1958. Om die reden wellicht was het nieuws over een nieuwe mutatie, de spangle, meteen groot nieuws. Hetgeen we weten over het ontstaan van de spangle danken we aan de gerespecteerde kweker Alf Ormerod en aan zijn onderlegde Australische collega John Scoble. De mutatie kwam voor het eerst voor bij een liefhebber in Traralgon, Victoria, Australië, die het systeem van de koloniekweek nog hanteerde. De eerste exemplaren werden verkocht aan een kweker uit de buurt, Melvyn Jones, die de mutatie deponeerde in 1974. De originele kweker bevestigde dat de moeder van de eerste spangle die hij kweekte, een donkerogige witte pop was. De man kon een dominant bonte split recessief bonte geweest zijn die op dat ogenblik het nestblok met die pop bezette. Die kweker bezat veel recessief bonte vogels. Maar zo zijn er ook geruchten dat de moeder in plaats van een witte ook wel eens een recessief bonte geweest kon zijn. De man die de naam 'spangle' gaf was een keurder uit Victoria, Frank Gardner, omwille van de vleugeltekening die leek op de Spangle duif die hij vroeger kweekte.

Enkele jaren later in juli 1980, nam een jonge Zwitser, Rolf Christen, enkele vogels mee uit Australië naar Zwitserland. De lading bestond uit vier clearwings en acht spangles (7 mannen, waarvan er een dubbelfactorig was en één pop). Hij kweekte met de vogels in oktober en verkocht daarna een paar aan Jo Mannes. De rest werd met jongen en kweekkaarten verkocht aan Reinhard Molkenntin uit Duitsland vooraleer Rolf Christen terug naar Australië vertrok maart 1981. Zowel Alf en Doug Sadler kregen de gelegenheid enkele vogels in hun bezit te krijgen via hun vriend Reinhard. Hier en daar zijn er andere pistes gehoord over hoe deze mutatie nu wel hier is geraakt, maar heel veel doet het er eigenlijk niet toe.

Ik ontmoette Rolf voor het eerst op de Budgerigar Society Club Show in 1980 waar hij mij enkele foto's toonde van deze nieuwe en boeiende mutatie. De uitgesproken donkere en zware 'spangling' (vrij vertaald: bezaaid met...) op de vleugels was overduidelijk. De vogels waren erg mooi om zien en andere kwekers die de foto's te zien kregen waren zeer onder de indruk van het kleurenpatroon op de vleugels. Het was een gelukkig toeval voor de Engelse kwekers dat de eerste spangles terecht kwamen bij Alf en Doug Sadler, die beschikten over een uitgebreide stam van kwaliteitsvolle vogels, zodat ze er in slaagden zowel in kwaliteit als in aantal een ruim arsenaal spangles te kweken in korte tijd. Ze werden door zoveel kwekers afgenomen dat binnen de kortste keren de spangle goed ingeburgerd en verspreid was in Engeland.

NIEUWE MUTATIE

Wat veroorzaakt nu een nieuwe mutatie? Een genetisch ongelukje waardoor een gen of een aantal genen veranderen van eigenschap. Met andere woorden, het verdwijnen van het originele 'wild-type' gen, doet een

nieuwe mutatie verschijnen. Wat we met de spangle meemaakten was een soort scheuring van het 'wild-type' gen, zodat er een inversie ontstond in o.a. de vleugeltekening, een negatiefje (van een foto bv) als het ware. Er werd eveneens geconstateerd dat de mutatie een dominant karakter heeft, vandaar dat die enkel- of dubbelfactorig aanwezig kan zijn.

KLEUR

Nu we zover zijn is het handig te weten wat een spangle eigenlijk is. Hierbij zal ik de Kleurenstandaard van deze mutatie aanhalen zoals die bepaald is in het BS Kleurenstandaard handboek uit 1994.

Spangle licht groen

Masker: boterbloemgeel, omringd door zes mooi verdeelde, ronde, zwarte spots met geel centrum, de buitenste twee gedeeltelijk bedekt door de wangvlekken. Het boterbloemgeel van het masker gaat via de kuif en de kroon over in de golfjes op de achterkant van de kop. De kuif en de kroon moeten zuiver van kleur zijn zonder enige tekening.

Wangvlekken: violet, zilverwit, of een mix van beide.

Lichaamskleur: romp, borst, de flanken en onderkant: fel grasgroen in een egale tint overal.

Tekening: op de wang, rug, achterkant van de kop en nek: zwart met een duidelijke boterbloemgele rand met zwart afgebiesd. Mooi gegolfd dus.

Primaire vleugelpennen: boterbloemgeel met een minimale zwarte rand.

Primaire staartveren: boterbloemgeel of geel afgebiesd met zwart.

Poten: Blauwgrijs, huidskleur of een mix van beide.

Ogen: Zwart met witte iris.

Dubbelfactor Spangle geel (groene serie)

Masker, kuif en kroon: boterbloemgeel. Er mogen geen spots te zien zijn. De kuif en kroon moeten zuiver zijn zonder enige tekening.

Wangvlekken: Zilver-wit.

Lichaamskleur: licht, medium, donker of grijsgeel afhankelijk van de hoeveelheid donkere of grijze factors aanwezig in de genen, vrij van elke groene bevedering of groene zweem is het ideaal, maar een lichte kleuring in de kraag is aanvaardbaar.

Vleugels: boterbloemgeel, zonder zwarte of grijze schakering of groene zweem.

Primaire vleugelpennen: een beetje lichter dan de lichaamskleur.

Primaire staartveren: een beetje lichter dan de lichaamskleur.

Washuid: blauw bij de man, bruin bij de pop.

Poten: Blauwgrijs, huidskleur of een mix van beide.

Eyes: Zwart met witte iris.

Ook wordt erkend dat de spangle eigenschap gecombineerd visueel kan voorkomen met de meeste andere mutaties.

Uit de beschrijving hierboven kan men opmaken dat de meest opvallende eigenschappen van de spangle zijn: een omgekeerd vleugeltekening vergeleken met de normaal vogels, de spots en staart en, in mindere mate, de wangvlekken. Wij kwekers en keurders dienen dit goed in gedachten te houden.

KWEKEN

Vrij snel had men door dat vererving bij deze mutatie een dominant patroon vertoonde, waardoor het gen enkelfactorig (EF) of dubbelfactorig (DF) aanwezig kan zijn. Bij de meeste dominante mutaties kan men enkel door proefparingen aan normaal vogels uitmaken of een vogel EF of DF is. Het woord normaal betekent hier dat de vogel geen drager is van het spangle-gen. Hou hier bij in het oog dat een normaal uitzijende vogel niet split kan zijn voor spangle (of een andere dominante mutatie). Maar in het geval van de spangle is de DF gemakkelijk te onderscheiden van de EF, zoals de beschrijving van daarnet aangeeft.

Hierdoor kunnen bepaalde wetten (De Erfelijkheidswetten van Mendel) toegepast worden bij de spangle en deze zien er zo uit:

Spangle (EF) x Normaal	50% Spangles (EF) 50% Normals
Spangle (DF) x Normaal	100% Spangles
Spangle (EF) x Spangle (EF)	25% Spangles (DF) 50% Spangles (EF) 25% Normals
Spangle (EF) x Spangle (DF)	50% Spangles (EF) 50% Spangles (DF)
Spangle (DF) x Spangle (DF)	100% Spangles (DF)

Ik ben niet in de mogelijkheid om uit te leggen waarom de DF spangle er uit ziet als een donkerogige witte of gele vogel, dus zonder tekening. Het lijkt alsof de aanwezigheid van de DF een effect heeft op de donkere pigmentatie van de veren zodat die wegvalt.

Voor de eerste rui lijken deze vogels op donkerogige witte vogels of donkerogige gele vogels zonder iris rond de ogen. Tijdens de rui beginnen sommige van deze DF-vogels toch visueel een beetje hun geheim prijs te geven, maar vooral belangrijk: ze ontwikkelen de witte iris rond de ogen en de blauwe washuid bij de mannen zodat het onderscheid met de donkerogige gewoon witte of gele vogels meteen duidelijk wordt. Sommige DF-vogels zullen in de kraag een rand krijgen die lichtgekleurd is. De EF-vogels zijn gemakkelijk te herkennen, reeds van in het nestblok.

ZIJN DE SPANGLES UITGESTORVEN?

Binnen de korte tijdspanne van niet meer dan tien jaar werd de spangle gepaard aan zowat elke andere mutatie. Ik heb de gele, dominant en recessief bonte gekweekt in combinatie met de spangle (de gekuifde nog niet).

Binnen deze periode is de spangle (afgezien van het formaat), niet meer te vergelijken met de spangles die ik zag op de foto's in 1980. Wat hebben we deze mooie mutatie aangedaan? Was het omwille van de gekheid om een goed formaat te kweken dat we het oorspronkelijke objectief uit het oog verloren: het kweken van een goed formaat spangle in combinatie met een goede tekening en de typerende spangle-spots?

Aanvankelijk dacht ik dat alleen normale spangles de typerende vleugeltekening zouden dragen, maar dit is nu niet meer het geval. Ik heb spangles die beschouwd kunnen worden als opaline spangles (de achtergrond van

de vleugels is gelijk aan het lichaamskleur), maar genetisch gezien vererven ze als normale vogels als ze aan normale vogels gepaard worden. Tegenwoordig winnen spangles hoofdprijzen op de grootste landelijke shows. Maar wat we gewonnen hebben in formaat, hebben we kwijtgespeeld in kleur en tekening. Wat is de oplossing? We kunnen kwekers van spangles in twee kampen verdelen: diegenen die de mutatie willen verbeteren en zo hun spangles paren aan hun beste normale vogels, daarbij hopen dat ze de eisen waaraan een echte spangle moet voldoen, niet uit het oog verliezen. Aan de andere kant zijn er diegenen die proberen de eigenschappen van de originele spangle vast te leggen en te behouden.

Nu we zover zijn dat we een goed formaat spangle kunnen kweken, is het zaak de verschillende spangle eigenschappen vast te leggen. Niet zo gemakkelijk. Jeff Attwood raadde in een toespraak tot de Spangled Budgerigar Breeders' Association aan om gebruik te maken van normale vogels die gekweekt werden uit een spangle. Op die manier kunnen spangles gekweekt worden met de typerende en gewenste eigenschappen.

MERKWAARDIGHEDEN

Als een spangle echt dominant vererft, wat maakt het dan uit aan welke partner hij gepaard wordt? Ik heb echter een aantal merkwaardige resultaten bekomen bij het kweken van spangles. Een spangle recessief bonte vogel die ik kweekte in 1988 had een uitgesproken iris rond beide ogen. Een aantal spangles vertonen de dominant bonte vlek op de kop. Sommigen hebben zwarte spots, maar zonder centrum (vol zwart dus). Een volwassen DF-spangle die onlangs zag, had geen iris-ring rond de ogen. Meer en meer worden vogels gezien met zwarte tekening op de vleugels en zwarte staartveren. De meest voorkomende fout is die wanneer de zwarte randen bij de veren op de vleugels vervangen zijn door het lichaamskleur. Zo zal een groene vogel groen vertonen op de vleugels in plaats van zwart.

Een merkwaardigheid die onlangs in de aandacht kwam was de productie van normale vogels uit een paring DF-spangle x normaal. Theoretisch, volgens de wetten van Mendel, zouden alleen SF-spangles het licht mogen zien. Niet zo. Dit is dus in strijd met de algemeen geldende vererving en is reeds regelmatig her en der voorgekomen. Wil dit zeggen dat het gen misschien niet dominant maar semi-dominant is?

Nog zo iets is het verschijnen van spangles met een hoofdvlek, vergelijkbaar met de dominant bonte vogels. Misschien duidt dit er op dat er tussen beide mutaties een duidelijk verband is?

Een kweker die spangles kweekt om er mee naar shows te gaan, zou zichzelf moeten beperken tot het kweken van spangles met die kleur en tekening, zodat die op de show zonder probleem bij de spangles zal ingedeeld worden.

Onafgezien van variaties in kleur, zie ik niet in waarom spangles gekweekt zouden worden als bont of geelmasker. Bonte spangles verliezen de schoonheid van zowel spangle als bont. Het is mossel noch vis. Een geelmasker spangle zal dat beetje geel vertonen op de plaatsen waar de vogel normaal wit zou moeten zijn (vleugel en staart). Een overgoten witte of gele spangle is op die manier moeilijk te identificeren. De cinnamon factor veroorzaakt een afzwakking van de vleugeltekening en het

opaline gen is er de oorzaak van dat de zwarte vleugeltekening vervangen wordt door het lichaamskleur. Allemaal fout dus.

SHOW EN JUREREN

Door hun populariteit wordt tegenwoordig op de shows een aparte klasse voorzien voor spangles. Daarbij wordt de BS indeling gebruikt. Spangles, inclusief DF-spangles, mannen en poppen worden geshowd volgens de BS-indeling: spangle-gekuifd, spangle, dominant bont, recessief bont, geelmasker en ieder ander kleur, in die volgorde. Afhankelijk van welke combinatie de vogel in kwestie draagt, moet hij in voorgaande volgorde ingedeeld worden. Bijvoorbeeld, als een kweker een gekuifde dominant bonte spangle aanbrengt, moet die bij de gekuifde vogels ingedeeld worden. Een dominant bonte spangle, wordt bij de spangles ingedeeld.

De puntenschaal zoals die in 1994 voorzien is door de BS Kleurenstandaard:

Spangles EF (in alle kleuren en variëteiten)

Formaat, vorm, evenwicht en houding	35
Vorm en formaat kop, inclusief masker en spots	25
Kleur	15
Tekening	25

Spangles DF

Formaat, vorm, evenwicht en houding	35
Vorm en formaat kop, inclusief masker en spots	25
Kleur	40?
(?) Punten voor diepte en zuiverheid van het kleur	

Ook hier, zoals bij alle andere mutaties, ligt de nadruk vooral op het formaat van de vogel (60 punten voor formaat en de kop). In de vorige standaard was dit zelfs 65. Niettegenstaande het hoofdkenmerk van de spangle zijn aparte vleugeltekening was (en is), dan werden daar amper 5 punten voor voorzien in de vorige standaard. Het was dus voor de keuring amper van belang of de vogel een korrekte vleugeltekening had of niet. Dit merkwaardige feit resulteerde dus in het kweken van spangles naar formaat en niet naar tekening. Wanneer het dus op keuren aankwam, kon de keurder in kwestie ofwel de foutieve vleugeltekening niet aanrekenen of zeer beperkt aanrekenen, dit ten voordele van formaat en kop. Legden we niet te veel de nadruk op het formaat? De aanpassing van de puntenschaal in 1994, werd algemeen enthousiast ontvangen. De invoering van 25 punten voor de vleugeltekening, geeft aan dat de eigenheid van een mutatie toch wel zeer belangrijk is.